

Total Pages – 3

M.A. RNLKWC-/SANS/SAN-102/22

2022

SANSKRIT

M.A. First Semester End Examination - 2022

PAPER - SAN-102

Full Marks : 40

Time : 2 hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.
Candidates are required to give their answers in their own
words as far as practicable.
Illustrate the answers wherever necessary.*

[सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः]

1. यथेच्छं चतुरः प्रश्नात् उत्तरत। 2×4=8
- (i) पञ्च महायज्ञाः के? किमर्थम् एते महायज्ञा इत्युच्यन्ते?
- (ii) पञ्चमहायज्ञस्य प्रयोजनं किम्?
- (iii) जाया किमर्थं जाया इत्युच्यते?

(Turn Over)

(2)

- (iv) इन्द्रः किमर्थं देवेषु श्रेष्ठः ?
(v) सूक्ष्मशरीरस्य कति अवयवाः ? के च ते ?
(vi) “न तस्य प्राणा उत्क्रामन्ति” – कस्य प्राणाः न उत्क्रामन्ति ?

2. यथाकामं चतुरः मन्त्रान् व्याख्यात ।

4×4

- (i) तस्य वा एतस्य ब्रह्मायज्ञस्य चत्वारः वषट्काराः ।
(ii) नानाश्रान्ताय श्रीरस्तीति रोहित शुश्रुम ।
पापो नृषद्वरो जन इन्द्र इच्चरतः सखा चरैवेति ॥
(iii) नाहं मन्ये सुवेदेति नो न वेदेति वेद च ।
यो नस्तद्देव तद्देव नो न वेदेति वेद च ॥
(iv) यच्छोत्रेण न शृणोति येन श्रोत्रमिदं श्रुतम् ।
तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते ॥

(3)

- (v) मनसैवानुद्रष्टव्यं नेह नानास्ति किञ्चत् ।
मृत्योः स मृत्युमाप्नोति य इह नानेव पश्यति ॥
(vi) यस्मामतं तस्य मतं मतं यस्य न वेद सः ।
अविज्ञातं विजानतां विज्ञातमविजानताम् ॥

3. यथेच्छं प्रश्नद्वयस्य विस्तरेण उत्तरं लिखत ।

8×2

- क. पञ्चमहायज्ञानां स्वरूपं निरूप्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम् ।
ख. सामाजिकदृष्ट्या शुनः शोषाख्यानस्य तात्पर्यं वर्णयताम् ।
ग. केनोपनिषदि यक्षस्य आख्यायिकां वर्णयित्वा आख्यायिकायाः सप्रसङ्गं तात्पर्यं च निरूपयत ।
घ. बृहदारण्यकोपनिषदः चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थे ब्राह्मणे आत्मतत्त्वं यद् वर्णितं तत् समासेन आलोचयत ।